

Treskoposten

Et medlemsblad for Gabriel Scott Selskabet
Nr 1 – onsdag 23. januar 2002

5. årgang

VÅRENS PROGRAM:

Hovedsamlingen i første halvår blir selvfølgelig årsmøtet 23. februar. Vi håper mange vil møte frem. Det har vært tradisjon i de årene Selskabet har eksistert at det har vært avholdt ett medlemsarrangement i vår- og ett i høsthalvåret. Vårens treff blir samtidig en liten feiring av Selskabets 5 års-jubileum. Vi har vært så heldige at vi skal få komme til det tidligere Kvanneid Pensjonat, som står så sentralt i sørlandsdikternes liv og historie. Både Vilhelm Krag og Gabriel Scott tok ofte inn der hos Marie Børresen. Andre «kjentfolk» som vanket der, var Alexander Kielland, Nordahl Grieg og malerne Erik Werenskjold, August Jacobsen og Christian Krogh.

SØNDAG 26. MAI KL. 16.00

Medlemstreff på Kvanneid gamle Pensjonat.
Kåseri av Sven Kåre Larsen om pensjonatets historie
Mat og drikke medtas

OBS: En følger veien fra Høvåg kirke mot Bliksund. Like før Kassenkanalen tar en av til venstre. Det går godt an å parkere ved kirken og ta en fin spasertur derfra. Her er en midt i Gabriel Scotts barndomsrike.

GABRIEL SCOTT SELSKABET ÅRSMELDING 2001

Styret har i 2001 bestått av:
Ledere: Kristine og Torstein Gilje.
Sekretær: Bjørg Adine Michalsen.
Kasserer: Anders Bjørnholmen.
Styremedlemmer:
Eli Søyland og Tore Austad.
Varamann: Jens Stien.

Lederskapet: Kristine Gauslaa Gilje og Torstein Gilje.

Det har vært holdt sju styremøter og behandlet 50 saker. Det har vært et aktivt år for Selskabet og viktige saker å arbeide med. Fra årsmøtet fikk vi med oss en ganske lang «saksliste» som vi etter beste evne har prøvd å følge.

* En stor og viktig oppgave har vært å forberede et opplegg for «Sørlandet i 100.» Styret har valgt å se dette i sammenheng med Scott-dagene 2002, og vil la disse være vårt bidrag til 100-årsfeiringen. Fra årsmøtet forelå det to forslag til en større fremføring fra Gabriel Scott-bøker til jubileet:

1. Fra «Kilden» v/ Harald Olsen og Sigvald Tveit.
2. Fra «Jernbyrden» v/ Asbjørn Arntsen.

Styret nedla i løpet av året mye arbeid omkring disse prosjektene, spesielt i kontakt med Harald Olsen. Det viste seg imidlertid i løpet av høsten at prosjektet var så stort at det var umulig for Scott Selskabet å påta seg dette, både økonomisk og praktisk. Asbjørn Arntsens prosjekt var enklere og hadde etter styrets mening større tyngde. En første versjon ble fremført i Høvåg kirke under «dagene» i 2001, og styret arbeider for at det blir en oppsetning av dette også i 2002.

* Det er i løpet av året trykket opp to bøker: «Jagtjournalen» og «Alkejegeren», som begge har solgt forholdsvis bra.

Gabriel Scott regnet «Helgenen» som sitt hovedverk, og i anledning «Sørlandet i 100» synes styret det er rimelig å få den trykket på ny. Vi har vært så heldige å få professor Jacob Jervell til å holde foredrag om boken under Scott-dagene 2002. Da ble det naturlig å anbefale denne boken for lesesirklene.

* Spørsmålet om lesesirkler ble tatt opp på medlemsmøtene i april og november, og det viste seg at der er stor interesse fra medlemmene. På møtet i november ble opptakten til 4-5 sirkler gjort, og styret håper å kunne være behjelpelig med å få flere i gang.

* Styret har arbeidet mye med økonomispmål. Det har blant annet etter hvert vist seg nødvendig med en gjennomgang av selve oppsettet - kontoplanen for Selskabets regnskap.

Årsberetningen fortsetter side 4.

Gabriel Scotts «programerklæring»

av Arne Beisland

Ofta finner vi diktere som selv har funnet et program for sin gjerning. Vi tenker på Ibsens Bergmanden feks - på Welhavens Diktets Aand og vi kunne nevne mange flere. Også Gabriel Scott har sitt:

Se, det er frihet og lys jeg vil og ikke strid med bokstavens nåler, nei, jeg vil dikte på kildens spill, på bekkens løp og på solens stråler. Og jeg vil reise det nye mot og haste åket - så tidt bokstaven har lagt det spirende håp i graven - og varsomt støtte den trettes fot.

Det var virkelig et program. Men så helt fulgte han nå ikke dette, da. Mye ble nok annerledes, mye nytt kom etter hvert til. Selv om han sier at han ikke vil noen strid, vek han sjelden tilbake for å bruke krasse angrep, han kunne bli som en tåkelur som uler - vi kan tenke på Josefa for eksempel i «Fant» - «De vergeløse» - «Alkejegeren» - enkelte noveller osv. Eller vi kan tenke på hans angrep på kirken i «Sven Morgendugg» og «Hyrden» og ellers mange andre steder i hans store forfatterskap. I «Jernbyrden» sier presten til Jan Vibe: « Han

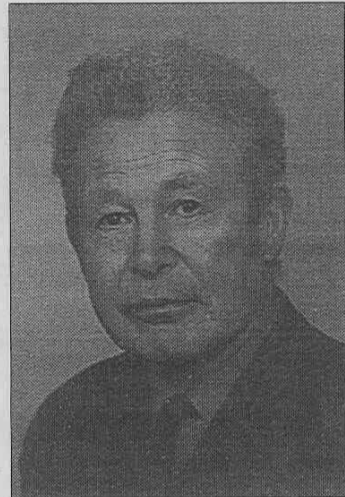
Gabriel Scott.

hadde ikke sett Jan i kirken. - Nei, sier Jan, - det er fordi at den han ville finne i kirken, trodde han han kunne finne her også,» - altså ute i naturen. Og her er vi ved det neste - «at han vil dikte på kildens spill - på bekkens løp og på solens stråler».

Scott har en besettende evne til å sette seg inn i det enkle naturmenneskets tanker og gripe kjernen i dets livsfilosofi. Dette henger ganske visst sammen med hans romantiske svermeri for alt som hørte nittiårene til.

Med «Kilden» (1918) innleder Scott sitt eiendommelige mystisk-religiøse forfatterskap. Han følger med «Det gyldne evangelium» - «Stien» - «Helgenen» (den boken han selv så på som sitt mesterverk). Det kan vel også skyldes at Scott alltid hadde en motvilje mot vår tids overmenneskeideal. Overmennesket kan aldri representere det gode, det må man derimot finne hos den nøy-somme, enfoldige og uegennyttige som ikke er i stand til å bedra et eneste menneske, selv om det skulle gjelde livet. Slike mennesker har Scott funnet her sør. De er dannet av naturen selv. Og det er slike mennesker Scott har laget sine beste bøker om. Det er Jan Vibe, Markus, Kristofer med kvisten, Ferdinand, Even. Det er de små mennesker i samfunnet - det er de som kan vise veien.

Hver av disse bøkene er gjennomsyret av religion - de er av religiøs karakter, nesten alt av Gabriel Scott er religiøst preget. Således har vel mye lett for å virke som forkynnelse - og det kan vel være riktig iallfall et stykke på vei. Alt i alt - det Scott som dikter vil fortelle oss er at «det eviges blikk» er til for oss alle, men ikke uten videre - vi må gjøre som Fiskeren Markus: vi må se opp fra jorden for å møte det. - Ved siden av denne egenartede menneskeskildring har Scott ypperlige naturskildringer i mange av sine bøker. Det er Sørlandsnaturen som er hans område. Der er ofte

Arne Beisland.

sommerdager over «Mågereiret». Men det kan hende en slik sommerdag at solen sløres til, at vinden etter hvert bakkhaler seg, og mot kveld er himmelen tett og grå. Det legger seg en uhyggestemning over landskapet.

Gabriel Scott har fanget den i sin diktning, den underlige natur med sol og regn, med vinter og sommer, det alltid skiftende i den. Det veksler med varme og kulde, med skjønnhet og tristhet. Følelsen av uendeligheten man kan få ved havets terskel kan bli brutt av et vilt og skingrende ul fra tåkeluren. Mildheten kan måtte vike for barskheden. Slik er landskapet Scott er utgått fra. Slik er også hans bøker. Slik er han som dikter. Men enda en liten ting: Han hadde en utpreget sans for humor, «ikke vidd og satire som var hodets ytelse, men humoren kom fra hjertet. Den hadde medlidenheten til mor». Slik skildrer Scott det egenartede trekket han finner hos enkelte sørlandsmennesker. Men i enkelte bøker er jo også Scott den morsomme dikteren. La også det være sagt!

(Artikkelen er noe forkortet.)

Vellykket høstmøte i Lillesand

Gabriel Scott Selskabet legger hovedvekten av arbeidet på forlagsvirksomheten og de årlige Gabriel Scott-dagene. Men vi har i år 2001 også hatt et par vellykkede medlemsmøter, det siste 16. november i ekteparet Bjørnholmens hjem i Lillesand.

Sven Kåre Larsen er en av Selskabets ivrigste medlemmer. Gjennom mange år har han sam-

let artikler og mye annet stoff om Gabriel Scott, og har inngående kunnskap om dikterens bøker.

På møtet holdt han først et fengslende kåseri, der han ved eksempler fra mange av Scotts bøker belyste dikterens store kjærlighet til naturen og hans store omsorg for medmennesket. Som vanlig var det god tid til kaffe og rikelig mat, koselig prat og allsang.

Som det er skrevet om på annet sted i Treskoposten, drøftet vi opprettelsen av lesesirkler. Responsen var positiv, så det ser

ut til at vi kan komme i gang med dette i 2002. Og siden professor Jacob Jervell kommer og holder foredrag om «Helgenen» 29. august (sett av dagen!) blir det naturlig nok denne boken vi vil konsentrere oss om.

Til slutt leste Sven Kåre Larsen en gripende julefortelling, «Even Sandsigers Syn», som ikke hadde vært trykket siden den stod i Riksmålsforbundets julehefte «Julen» i 1928. Men Sven Kåre Larsen har den i sitt arkiv!

Interju med de tre søsknene Gjerrestad

«Han var kompisen vår, rett og slett!»

Edith Backer-Owe sammen med sin bror Karl Aanon Gjerrestad.

Samtale med tre venner av Gabriel Scott

Av Bjørg Adine Michalsen

I forrige nummer av Treskoposten fikk Edith Backer-Owe fortelle om sitt vennskap med Gabriel Scott. Sammen med henne denne kvelden i oktober 2000 var også Mia Folkestad, hennes eldre søster, og lillebror Karl Aanon Gjerrestad. Vi sitter sammen hjemme på Tybakken hos Edith i hennes hyggelige stue. Det siste Edith fortalte om i forrige Treskoposten, var dødsdagen, da Edith fikk besøk av en due inne i stuen. Den kom inn, gikk litt rundt og forsvant ut igjen. Hun følte at den varslet noe - og det var altså Scotts død den varslet om. Edith forteller at hun frøs på ryggen den gangen. Hadde aldri opplevd noe liknende. Ellers var det lite hun så ham de siste årene da han lå på sykehuset. Siste gang var nok da han kom og gav henne sin aller siste bok, nemlig «Det flyvende bord» - skrevet om fra barnebok til en bok for voksne.

Det var i 1955. Men samværet med ham var sterkest mens hun var helt ung. Siden kom det jo kjæreste inn i bildet - hun ble gift, og da ble det annerledes. Det var noen år av ens liv - det var Scott-tida, det, sier hun og ser tankefull ut.

- Ja, han skrev jo dikt om deg også? Så du må ha vært en person han var engasjert i?

Edith: - Ja, det står i Arringer. Joda, men han var jo interessert i ungdom generelt. Han måtte rett og slett ha tilgang på ungdom. Jeg husker Marit Bang fortalte at han hadde invitert henne og broren og to andre søskenpar hjem til seg i selskap. Han var da 75 år gammel. Og de seks han og fru Scott inviterte, var helt unge. Det hadde vel ikke så mange andre gjort.

- Men han var jo kjent, så det var vel litt stas for dem også?

Edith: - Ja, men han gjorde det nok mest for sin egen skyld, for liksom å høre - og få impulser. Det er jeg sikker på.

- Mia: Det var ikke sånn at han gravde og spurte om alt. Men du kunne snakke med han om alt - spørre om hva som helst som det ikke var naturlig å spørre om hjemme. Og han hadde jo forklaringer på allting.

Edith: - Ja, han hadde det. Men han var interessert i å høre meningene våre også.

- Opplevde dere han sint noen ganger? For han ser jo ganske morsk ut på mange bilder.

Edith: - Sint? Nei aldri!!

Mia: - Han ville ikke smile på bilder. Han ble jo rasende en gang han fikk se et bilde av seg selv som noen hadde tatt mens han smilte.

Karl: - Jeg tror han var redd for å ikke virke seriøs.

- Men han var vel litt jålete også, var han ikke?

Her får vi først en diskusjon om tolkningen av ordet jålete - for Edith mente at han var langt fra jålete. Han var pertentlig, mente hun. Med jålete mener hun at en vil være mer enn en er, menge seg med fiften og sånn. Og sånn var han jo ikke! - Men etter å ha funnet frem til felles tolkning, forteller søsknene at han brukte bartebandasje - om natten. Og han likte slettes ikke at noen så han med den. Han brukte også neseklype - men ikke om natten. - Den hadde han på seg når han skrev! Edith mener at han antakelig syntes at han hadde litt mye oppstoppnese.

Edith: - Ikke i det hele tatt!! Han var slettes ikke sånn! Han likte damer, stolte på damer. Var glad i damer! Men han kan nok ha vært det i yngre år. Det tror jeg nok.

Karl Aa: - Han var jo gift tre ganger -

Mia: - Jeg husker jeg var på ki-

no med Scott en gang. Han ringte meg på jobben og spurte om jeg hadde lyst. Fru Scott ville nemlig ikke være med. Det var i 1947, da jeg var begynt å vanke sammen med Einar, senere ektefelle. Jeg ringte til Einar og fortalte at «i dag kan ækje gå ud me de. E ska på kino med Scott». Da filmen var slutt, sto Einar utenfor og fikk sjanse til å hilse på Scott, han også.

- Så det var ikke noe problem at du gikk ut med en annen? Det høres jo litt spesielt ut at en ung pike går på kino med en gammel mann. For dere var kanskje det helt naturlig?

Edith skyter inn: - Scott var kompisen vår, han - rett og slett - sånn som gutter sier. Ikke en gammel mann. Han var en venn på lik linje! Merkelig! Men når vi først ble kjent.

Mia ler litt: - Ja, det kan godt være noen kikka på oss - noen som kjente han, vet du, og ikke kjente meg.

Karl Aa: - Han syntes sikkert det var stas å bli sett sammen med en ung pike.

Edith: - Han var nok litt sjenert også. Det var nok derfor han ville jeg skulle være guddatteren hans. For så var det lettere å si «hvem ho var», når vi var ute sammen i forskjellige sammenhenger. Vi var jo så mange steder. Gabriel var jo en meget allsidig mann, med gode venner i alle lag av folket, fra fantene til åndseltiten i landet. Men når vi var sammen med ham, var han vår beste venn. Og slik opplevde nok også de andre ham, som sin spesielle venn.

Scott likte skytevåpen

Vi skifter til et helt annet tema og kommer inn på Scotts interesser. Scott var ikke så glad i å fiske, men han elsket jo å gå på alkejakt, og han var utrolig interessert i skyting av alle slag. Dette fikk også følger for Karl Aanon:

Karl Aa: - Jeg var også veldig interessert i skyting. Jeg bodde et par uker i Maagereiret en sommer da sønnesønnen Paul, sønn til Erik, var på besøk. Scott syntes det måtte være greit for Paul å kunne leke og være sammen med en som var kjent. Så han spurte meg om jeg ville bo der. Jeg husker vi hadde bruk for en kniv en morgen og spurte om å få låne en. Da åpnet bestefar Scott døren forsiktig, holdt frem en kniv og sa: «Kan dere bruke denne?» - Og så lukket han døren i full fart. Han gikk da med bartebandasjen og ville tydeligvis ikke vise seg. Men hele arbeidsværelset hans var fullt av skytevåpen. Alle mulige slags: pistoler, gamle tørre revolvere med munnledning - pepperbørser. Det var seks løp som lå parallelt. Alle løpene ble ladd hver for seg. Så når man skjøt, roterte munningen slik at du kunne skyte seks ganger uten å lade.

- Skjøt han mye?

Karl Aa: - Ja, han var vel med å lage en pistolklubb her. De hadde en liten skytebane innover mot Knekkene her oppe. En gang fulgte han med på et nordisk mesterskap i skyting med luftpistol. Det er spesielle programmer de skyter etter til nordisk mesterskap. Den gangen klarte han å få

Mia (Johanne Marie) Folkestad.

høyere poengsum enn den som hadde vunnet mesterskapet. Det var han mektig stolt over. Han brukte da luftpistol. Han hadde også to buer. En svær herrebue som han hadde kjøpt i England. Og så hadde han en damebue som jeg fikk av han. En nydelig bue med hornender der buesnoren er festet. Jeg fikk også piler - innførte piler eller negerpiler som vi kalte dem - men antakelig var de importert fra indianere i Sør-Amerika. Fire sånne piler som det hadde vært gift på, fikk jeg av han. Jeg var veldig kry og ble helten her ute på øya på grunn av disse. Scott hadde brent av giften på spissene så det ikke skulle være skummelt. Jeg fikk dem uten videre. Det var ikke geburtsdag eller noe sånt. Han var veldig generøs!

På spørsmål om han fikk oppleve Gabriel Scott skyte inne i stua, svarer han benektende, men forteller at Scott viste ham blyplaten bak maleriet som minnet om den tiden han skjøt på blink inne. Scott fortalte ham at en gang hadde kulen kommet rett i brilleglasset hans så det knuste. Det kunne gått riktig galt. Edith mener at han måtte slutte med slik skyting, for han var sterkt plaget med leddgikt i hendene etter hvert og kunne nesten ikke bøye fingrene. Han måtte bruke en tykk, tykk penn for å kunne skrive. Han brukte aldri skrivemaskin. Alltid for hånd. Med en steil, men pen håndskrift. Svært karakteristisk for han, men noe vanskelig å lese. Og alltid med forkortelsen J for jeg.

- Scott hadde sans for å formidle kunst?

Mia som jeg etter hvert skjønner, er kunstner, med en aldri så liten produksjon av bilder og malerier, forteller at hun ofte var nede hos Gabriel Scott for å låne bøker, spesielt kunstbøker. Scott var veldig interessert i kunst, men også interessert i det de holdt på med, disse jentene.

Mia: - Jeg husker jeg lånte en fin, tykk bok flere ganger av han. Når han skjønte at det lå alvor bak min interesse, fikk jeg like

godt boka av han. Jeg husker også at jeg ga ham et blåveis-bilde jeg hadde laget. Det så jeg siden igjen på veggen hos han blant alle maleriene. Han hadde jo bilder helt opp til taket - bilder som han slettes ikke hadde råd til å kjøpe, men som han hadde fått av gode venner.

- Hadde han ikke også en dødsmaske på veggen? Det synes jeg var litt grotesk å se da jeg var i Maagereiret.

Mia: - Jo, en av Goethe. Det er jo litt spesielt å ta avtrykk av en død person. Men det var ikke helt uvanlig på den tiden å skaffe seg slike og ha dem på veggen.

Edith: - Jeg, som Mia, drev også på med tegning. Og Scott oppmuntret meg stadig til å bli kunstner - han forsøkte å få meg inn på kunstskole, men - Vi skulle vært på kunstnerreise til Danmark, Scott og jeg. Men Birgit ville nok ikke det. Han hadde nemlig stående en del penger i Gyldendal forlag i København, og disse ville han bruke til denne turen. Når ikke han kunne reise, så skulle iallfall jeg reise, mente han. Han var opptatt av at ungdommen skulle få sjanse til å «lagre skjøne ting i sinnet». Scott ordnet det slik at jeg fikk være sammen med en malerinne som het Grete Doll fra Bornholm. Vi opplevde det Kongelige teater, ballett, museer og mye annet. Etter København-oppholdet var jeg med fru Doll til Bornholm. Jeg var borte en måned, og Scott betalte både for fru Doll og meg. Han var raus, Scott.

- Opplevde dere noe til barna hans?

Mia: - Lite. De var voksne og ute av reiret når vi kom inn i bildet. Dag var veldig kjekk - et hode høyere enn sin far. Scott hadde veldig pen kjevestruktur; sønnen Dag også. Det var det som var så fint, synes jeg.

Intervjueren undrer seg over uttrykksmåten til Mia, men skjønner at hun har med kunstnere å gjøre som har sans for form og struktur. Så hun holder klokelig munn og tar opp temaet om Scotts forhold til den tekniske utvikling.

Selv om han lovpriser robåt og er opptatt av naturvern i bøker som «Alkejegeren», var han tydeligvis svært interessert i teknikk, og veldig glad i motorbåten sin «Jan van Gent».

Karl Aa : - Jeg husker godt når han kom med båten og passerte noen som kjørte samme vei. Da skrudde han opp farten, og når han passerte og vi seig i fra, humret han for seg sjøl og sa lavt: «Farvel min venn, farvel min venn! « Han hadde også en omdreingsmåler som han puttete inn i midten av svinghullet, og så tok han tida og så på tallet.

Om alt fra storkonvall - via utedo - til selvlagede glass

- Vi skjønner jo av bøkene at Scott er godt kjent på Sørlandet, både inne i landet og ellers. Hvordan kom han seg frem? Syklet han? Han hadde jo ikke bil.

De tre forteller at han spaserte - innover i fjellene. Og han var utrolig opptatt av naturen. Interessert i blomster og andre planter. De husker han var så opptatt om de hadde sett storkonvall på Tromøya. De viste ham det de trodde var storkonvall, men der tok de feil, det var bare en nattfiol. Storkonvallen er mye større enn kantkonvall., fortalte Scott dem.

Mia : - Han må ha brukt krefter på å huske alle detaljer, få dem til å feste seg - slike ting som han har fått med i bøkene og som er så utrolig detaljert.

Edith : - Nei da, det er så enkelt som at han bare har husket det han har sett. Han har ikke måttet bestemme seg for det. Det er et talent som gode forfattere har, tror jeg.

Akkurat dette er noe man kan diskutere til man blir blå! Vi går heller over til levemåten hans. Søstrene forteller at han levde nøysomt. Han levde som oss, som de uttrykker det. Scott hadde utedo, som vi andre; det var bare de som var ovenpå økonomisk som på den tiden kunne tillate seg å installere innedo. Nei, Scott hadde det problematisk, økonomisk sett. Han måtte skrive en bok hvert år, og han hadde jo slett ik-

ke noen fast betaling, sier Mia. Karl Aa : - Til tider var de nok nokså fattige.

Jeg husker forresten godt glassene de hadde i Maagereiret. Det var avskårne brusflasker, grønne eller brune. Og ganske tykke. Edith påstår at det var ølflasker, siden de var grønne eller brune, og tror at det muligens var en glass-skjærer som gjorde den jobben for dem, men Karl Aanon mener det var enkelt å gjøre selv. En ulltråd trukket inn med parafin eller bensin, surret rundt en flaske, og tent på. Da oppstod det sterk varme omkring ulltråden, og når man puttete flasken i iskaldt vann, var det gjort. Når man så pusset kanten på glasset med sandpapir, kunne de bli veldig fine.

Han hadde selv gjort det med godt resultat. Men om det var øl- eller brusflasker blir de slettes ikke enige om -

Om mystikk, trille-r og støv

- Snakket dere noen ganger med Scott om religion?

Edith : - Nei, det gjorde vi ikke. Men han var da veldig religiøs, synes du ikke det? Ærefrykten overfor livet og skaperverket. Han undret seg over ting i naturen.

Mia : - Nei, vi snakket ikke religion, men jeg vet han hadde gode samtaler med Max Tau om mystikk. Jeg var av og til i kontakt med Tau og han fortalte meg at de hadde mange diskusjoner. Han var faktisk mystiker i mye større grad enn Scott, det er helt sikkert.

Edith : - Jeg husker vi ofte var og besøkte Tau, og en gang for-

talte han om den gangen han skulle kjøpe hus. (Scott var blant dem som klarte å få jøden Tau til Norge før krigen.) Han var interessert i å kjøpe Rørendal på Tromøya som var til salgs. Men han var veldig usikker. Så han gikk rundt

Tau og fru Tau. Og de forteller at han var svært impulsiv, og overstrømmende gjestfri.

Karl Aa : - Tau ble en gang sett med hendene fulle av bøker som var kjøpt i Bokhandelen, men da han møtte en venn i gaten, slapp han alle bøkene rett ned og gikk med åpne armer mot vennen sin og sa: Gode venn! Gode venn! Ektepene Tau og Scott var mye sammen og Tau var ofte med i sjekta til Scott, og de hadde vært til Høvåg sammen i Jan van Gent. Alle de tre søsknene har også vært med på tur med sjekta til Høvåg. Det var en lang tur.

Karl Aa : - Jeg husker vi var i Kassen. Der var det skummelt å være, vet du. Jeg synes å huske at Scott fortalte at de var litt redde når de var der.

Edith : - Å ja, og moren hans trodde på Kassetassen, hadde respekt for Kassetassen. Men hun var jo litt kunstnerisk, så kanskje hun bare lot som hun trodde på ham. Søsknene minnes at han hadde en serie med opplesninger i radio for en del år tilbake, sendt etter hans død. Kanskje i forbindelse med hans

100 års fødselsdag? De snakket om at han slettes ikke hadde sørlandsdialekt, men en kraftig rulle-r. Mange forestiller seg Scott som prototypen på en sørending, men dialekten var iallfall ikke sørlandsk. Han snakket så pent og tydelig, synes alle tre. Edith : - Jeg husker han fra ett

av disse opplesningsprogrammene. Da sa han: «Her står de i kirkene og laller og synger: Vår egen makt er intet verd. For noe vrøv! Jeg mener nå at vår egen makt er masse verd» Han raste jo ofte mot kirken.

Mia : - Jeg husker at han og Kristoffer Haave hadde en aften i Rådhuset. Lektor Haave leste fortellinger og Scott dikt. Dengangen leste han «Støvet» som jeg synes er så fint. Det handler om en ektemanns sukk: Hvorfor kan ikke støvet få være i fred, det gjør da ikke noe galt, enten det er inne i huset eller ute. Dette diktet stod i en avis en gang, men er ikke kommet med i noen diktsamling. det slutter slik:

Fred med vårt støv mens vi lever!
Det er ikke annet vi krever.
Og dette er fra en bedrøvet som lyser fred over støvet.

Søsknene minnes også et dikt som står i Arringer og som fikk dårlig kritikk i avisen fordi Scott ikke gjorde det ferdig. Diktet heter Ildsangen og handler om en smed som smidde og smidde, mens han beretter sin historie - og midt i et følelsesladet øyeblikk ble han avbrutt. Diktet ble skrevet i 1910 - og noen år senere skriver Scott: Her blev jeg for mange år siden avbrutt i arbeidet og har siden ikke kunnet avse tid nok til å ta det opp og fullføre det. Men den videre gang hadde jeg tenkt slik: - Og så kommer 6-7 sider prosa med fortsettelse av handlingen. Dette ble altså ikke så godt mot-tatt. Det er likevel med i diktsamlingen. De tre søsknene fra Tybakken vet at Scott hadde stor respekt for smed-arbeid. Det var et slags skapende verk, det også. Og Scott selv gikk i smedlære i sin ungdom. Så kanskje har han stått der og diktet mens han arbeidet. Hvem vet!

Ja hvem vet! Er det flere på Tromøya eller andre steder som kjente forfatteren og vet å fortelle noe om ham, så er det bare å ringe til meg (Bjerg Adine, tlf 370 94 200), så kommer jeg gjerne på besøk med kasset-spiller og nysgjerrighet!

Gabriel Scott

Alf Prøysen om Gabriel Scott

I sine unge år kjørte Gabriel Scotts sønnesønn, Paul Scott (f. 1934), nå bosatt i Bærum, drosje i Oslo. Det bar seg en gang til at han en dag kom til å kjøre Alf Prøysen fra hovedstaden til Prøysens hjemtrakter i Hedmark. Siden det var så langt, satte Prøysen seg foran i drosjen, og de to kom i prat med hverandre. På en eller annen måte i samtalen løp kom Prøysen til å nevne at han hadde hytte på Tromøya. Paul Scott antydte at også han hadde tilknytning til øya. Prøysen spurte på hvilken måte, og da han hørte at sjåførens farfar hette Gabriel Scott, kom han med følgende bemerkning: «Scotts skolisser var ikke jeg verdig til å knytte. Gabriel Scott er mitt store ideal.» Da de kom

frem til bestemmelsesstedet, ba Prøysen Scott om å være med inn, slik at de kunne få snakke mer sammen om Gabriel, ja han tilbød seg sågar å betale for tiden de samtalte sammen. Som den beskjedne mann han var, våget aldri Prøysen seg ned til «Maagereiret». Dette er en artig liten anekdote som tilfalle forteller om Alf Prøysens beundring og respekt for Sørlandets store dikter.

Kilde: Scott-biografen Truls Erik Dahl i samtale med Treskopostens redaktør)

Alf Prøysen: «Scotts skolisser var ikke jeg verdig til å knytte»

INNKALLING TIL ÅRSMØTE I GABRIEL SCOTT SELSKABET

Lørdag 23. februar 2002
Kl. 14.00

på Brekkekjær Pensjonat

Vanlige årsmøtesaker.

- Saker som ønskes tatt opp, må være styret i hende innen 9. februar. Saksliste m/ regnskap sendes ut til alle påmeldte umiddelbart etter denne dato.

Alle medlemmer som har betalt kontingent har møterett og stemmerett.

Kl. 16.00: Hyggesamvær
Snitter, bløtkake og kaffe/te, kr. 95.-

Påmelding innen 9. februar til sekretær Bjerg Adine Michalsen, tlf. 370 94 200, E-post:bjergmic@online.no eller ledere Torstein og Kristine Gilje, tlf. 37 27 52 75, E-post:kritor.gilje@c2i.net

Årsberetningen fortsetter:

Etter møte 15.11.01 med regnskapsfirmaet, ble det bestemt at forlagsvirksomheten skilles ut som egen hovedpost, og selve driften av Selskabet inklusiv Treskoposten og Scott-dagene blir den andre hovedposten. Det er under arbeid å få en egen regnskapsansvarlig til forlagsavdelingen. P.g.a. dette har vi ikke tatt standpunkt til utvidelse av økonomigruppen, og vil ta dette opp som egen sak på kommende årsmøte. Det arbeides også med å få en hovedsponsor til Selskabet.

* Styret har også arbeidet med å få egen hjemmeside på internett, og den vil bli åpnet tidlig på nyåret. Ansvarlig her er Anstein Nørsett. Adressen er Gabriel.Scott.as.

* Årets hovedbegivenhet var som før Gabriel Scott-dagene i begynnelsen av september. Vi synes selv programmet var godt og fyldig: Kvelden på Brekkekjær med kåseri av Stein Gauslaa, opplesning, visesang og fiskesuppe foregikk i aller beste stemning. Fremførelsen av «Lydia og Enok» i Høvåg kirke v/ Asbjørn Arntsen & Co var en mektig opplevelse og understreket hvilken stor dikter Gabriel Scott er. Under gudstjenesten søndag var det opplesning v/ Tore Austad. På grunn av regnvær ble det kirkekafe i det store våpenhuset, hvor 20-25 personer hørte Sven Kåre Larsens kåseri om Høvåg kirke. Fremmøtet til arrangementene var i underkant av det forventede, men stort sett var både arrangementskomitéen og styret fornøyd.

* Det har som nevnt vært holdt to medlemsmøter, et på Brekkekjær i april med emne «Gabriel Scott som mystiker», og et hjemme hos Anders Bjørnholmen med forelesning av Sven Kåre Larsen om deler av Scotts forfatterskap. Begge kveldene opplevdes som gode og givende. Det store spørsmålet er nå som før: Hvordan samle flere av de nå bortimot 200 medlemmene?

Styret takker medlemmer av komitéer og utvalg for entusiastisk innsats i året som gikk. Vi har en sterk følelse av at interessen for Scotts litteratur er i vekst. Det vitner flere arrangementer i landsdelen om.

Til slutt takker lederskapet for tilliten i året som gikk, og retter en hjertelig takk til styret for velvilje og godt samarbeide.

Kristine Gauslaa Gilje og Torstein Gilje

Er du interessert i å være med i en lesesirkel?

Gabriel Scott-selskabet tar initiativ til å starte litteraturgrupper i ulike distrikter.

Selskabet foreslår at man i vårsemesteret 2002 konsentrerer seg om boka «Helgenen». Jacob Jervell vil nemlig holde kåseri om denne boka under Scott-dagene i slutten av august. «Helgenen» skal gjenoptrykkes straks, slik at den vil kunne kjøpes i bokhandlere eller av Scott-selskabet i løpet av februar.

De som er interesserte i å være med i en slik lesegruppe, kan

henvende seg til:

Jens Stien, Kristiansand, tlf. 38 01 00 13
Elisabeth Axelssen, Høvåg, tlf. 37 27 01 02
Per Jakob Skaanes, tlf. 95747983, 4790 Lillesand
Gro Jareid, Grimstad, tlf. 370 43 203

Bjørg Adine Michalsen, Arendal, tlf. 370 94 200 eller 901 57 330, e-mail: bjorgmic@online.no
Når det gjelder gruppen i Arendal, er første møte satt til torsdag 31. januar 02 kl. 19.00 hos Bjørg Adine Michalsen, Taubaneveien 17, 4825 Arendal. Interesserte bes ringe Bjørg Adine, enten datoen passer eller ikke.

Styret i Gabriel Scott Selskabet

Lederskap:

Kristine og Torstein Gilje, Nymansveien 63, 4014 Stavanger, eller: Fløseid, 4770 Høvåg

Kasserer:

Anders Bjørnholmen, Nygårdsgaten 8, 4790 Lillesand, tlf. 37271421

Sekretær:

Bjørg Adine Michalsen, Taubaneveien 17, 4825 Arendal, tlf. 370 94 200 / 901 57 330

Styremedlem:

Eli Søyland, Andeveien 36, 4847 Arendal, tlf. 370 24 401

Styremedlem:

Tore Austad, Trymsvei 14c, 4631 Kr.sand - tlf. 38090895

Varamann:

Jens Stien, Broveien 9A, 4621 Kristiansand

Bokansvarlig:

Ingjerd Modal, Vesterhus, 4770 Høvåg, tlf. 37274597

Redaktør av Treskoposten:

Sven Kåre Larsen, Ådnevik, 4639 Kristiansand tlf. 38045128

Blomster-Eventyr

«Jeg har ikke sett noe yndigere enn denne Blomsterleg», skrev Bjørnstjerne Bjørnson i forordet til den første utgaven.

Truls Erik Dahl forteller at Gabriel Scott, under et etterlenget besøk

på Aulestad, ønsket at Bjørnson skulle uttale seg om boken. Bjørnson hadde det svært travelt, men lovet å skrive et forord, og det gjorde han.

Forfatteren av boken er den sveit-

siske maleren Ernst Kreidolf (1863-1956). Han har også skrevet tekstene. Bildeboken var den første i sitt slag i Tyskland, og var en stor suksess da den kom ut. Den ble straks oversatt til flere språk, og Antropos skriver at «Scotts vidunderlige oversettelse blir regnet som den beste». I følge Truls Erik Dahl komponerte Gabriel Scotts mor, Caroline Schytte Jensen, melodier til tekstene. Disse utkom i 1905. Jeg er neppe den eneste Scott-venn som ikke visste om denne boken. Min overraskelse var derfor stor, da jeg tilfeldig oppdaget en på Steinerskolens julemarked i Stavanger. Boken ble kjøpt, lest og bladd i og opplevet som forlaget skriver, som «vidunderlig».

Scott Selskabet har via forlaget og Ingjerd Modal fått et meget gunstig tilbud fra Antropos om å distribuere boken. Den koster bare 158 kroner. Interesserte kan henvende seg til Ingjerd. Den anbefales på det varmeste som en gave å hvide i for alle generasjoner i vår stressede tid!

KG

«Helgenen»

– Scotts hovedverk etter eget utsagn

Gabriel Scott sa ved flere anledninger at han anså romanene «Helgenen» og «Stien» som sine hovedverk. Flere ganger. Og han nevnte «Helgenen» først, og så «Stien». Dette kan virke overraskende, for den alminnelige oppfatning er nok at «Kilden» er hans hovedverk. Og hvis en skulle nevne andre titler, så ville vel mange komme med «Det gyldne evangelium», «Jernbyrden» eller «Fant».

Men svaret var altså helt klart fra Gabriel Scotts side. «Helgenen» var hans hovedverk. Den og «Stien». Hva er det så ved denne romanen som setter den i en særstilling?

Det kan være fordi vi i «Helgenen» kommer aller nærmest Gabriel Scotts eget livssyn det innerste indre i ham selv, så å si. Her møter vi en forening av enkel folkelighet og dyp, kristen mystisisme. Ikke vekkelseskristendommens overfladiske følelsesutladning, som han bare hadde forakt til overs for, men en henførthet, en forening med Gud – en mystisisme som har fulgt kristendommen siden oldkirkens tid. Men alltid bare som en understrøm, som aldri har blitt helt godtatt.

Even i «Helgenen» er i slekt med de store mystikere i kristen tradisjon – en Jacob Böhme, for

eksempel.

Evens synskhet og evne til å helbrede er bare utslag av kraften fra disse dype kilder, men disse utslag skaper sensasjon blant folk og blir et åk for ham.

Gabriel Scott-selskabet vil etter oppfordring fra flere arrangere lesesirkler om «Helgenen» og andre verk som måtte være av interesse for flere. Denne utgave av «Treskoposten» gir opplys-

ninger om hvor man kan henvende seg dersom man ønsker å være med og dele lesegledden med andre. Og under Gabriel Scott-dagene i høst vil professor Jacob Jervell holde foredrag om nettopp «Helgenen». Dette vil finne sted torsdag 29. august.

Vel møtt!

Tore Austad

Bøker gitt ut i regi av Gabriel Scott Selskabet

	Pris	Medlemspris
Jernbyrden Bind I og II	298,-	208,50
Vester i Skjærene	UTSOLGT	
Tripp-Trapp-Tresko	UTSOLGT	
Hollender- Jonas og Gutten i røyken	98,-	69,-
Sølvfaks	120,-	84,-
Pider Ro's historier	148,-	104,-
Det spøker	199,-	140,-
Skipper Terkelsen	179,-	125,-
Jagtjournalen	179,-	125,-
Alkejegeren	249,-	155,-

I tillegg kan vi skaffe «Gabriel Scott, et levnetsløp»: kr. 100,- av Truls Erik Dahl

«Blomster-Eventyr»: kr. 158,- fra Antropos forlag

Bøkene kan kjøpes hos/på:

Høvåg Bygdebu, Vesterhus i Høvåg tlf/fax 37 27 45 97

Bjørg Adine Michalsen, Taubaneveien 17, Arendal, tlf. 370 94 200, 901 57 330

Brekkekjær pensjonat tlf. 37275220 fax 37 27 54 30

Frakt kommer i tillegg til prisen.

GABRIEL SCOTT SELSKABET

Slik blir du medlem!

Kontakt en eller annen av styrets medlemmer på hvilken måte som passer deg.

I disse tider er det praktisk å få din E-post-adresse, hvis du har noe sant. Når vi har notert navn og adresse, sender vi deg en giro og en liten hilsen fra Selskabet. Etter registrert betaling lages det et pent medlemsbevis som du etter hvert får i postkassen din.